

HOTĂRÂREA CURȚII

4 iulie 1991*

ASTI (Association de soutien aux travailleurs immigrés) împotriva Chambre des employés privés

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Cour de cassation din
Luxembourg)

„Libera circulație a lucrătorilor – Tratatul egal – Participarea la gestionarea organismelor de
drept public și exercitarea unei funcții de drept public”

Cauza C-213/90

În cauza C-213/90,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către
Cour de cassation din Luxemburg pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei
instanțe, între

Association de soutien aux travailleurs immigrés (ASTI)

și

Chambre des employés privés,

unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 7, 48, 117, 118, 118 A și 189 al
doilea paragraf din Tratatul CEE, precum și a articolelor 7 și 8 din Regulamentul (CEE) nr.
1612/68 din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității
(JO L 257, p. 2).

CURTEA,

compusă din domnii G. F. Mancini, președinte de cameră, îndeplinind funcția de președinte,
T. F. O' Higgins și G. C. Rodríguez Iglesias, președinți de cameră, Sir Gordon Slynn, domnii
R. Joliet, F. A. Schockweiler, și F. Grévisse, judecători,

avocat general: domnul F. G. Jacobs

grefier: doamna D. Louterman, administrator principal

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

– pentru ASTI, de G. Thomas, avocat pledant în baroul din Luxemburg,

– pentru Chambre des employés privés, de A. T. Ries, avocat pledant în baroul din
Luxemburg,

* Limba de procedură: franceza.

– pentru guvernul luxemburghez, de domnul M. Zahlen, consilier guvernamental în Ministerul Muncii, în calitate de agent,

– pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul D. Gouloussis, consilier juridic, în calitate de agent,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale guvernului luxemburghez, reprezentat de L. Schiltz, avocat în baroul din Luxemburg, ale ASTI, ale Chambre des employés privés și ale Comisiei, în ședința din 14 martie 1991,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 8 mai 1991,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin hotărârea din 12 iulie 1990, primită la Curte la 17 iulie 1990, Cour de cassation din Luxemburg a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolelor 7, 48, 117, 118, 118 a și 189, al doilea paragraf din Tratatul CEE și a articolelor 7 și 8 din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în interiorul Comunității (JO L 257, p. 2).

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu dintre Association de soutien aux travailleurs immigrés (denumită în continuare „ASTI”) și Chambre des employés privés.

3 Chambre des employés privés a fost creată prin legea luxemburgheză din 4 aprilie 1924 privind crearea unor camere profesionale pe bază electivă. Această lege a instituit, de asemenea, camere pentru agricultură, artizani, comerț și forță de muncă. Legea din 12 februarie 1964 a creat camera funcționarilor și al angajaților din sectorul public, astfel încât să fie acoperit ansamblul activităților profesionale, cu excepția profesiilor liberale. Legea atribuie camerelor profesionale misiunea de salvagardare și apărare a intereselor resortisanților lor, respectiv a afiliaților lor.

4 Camerele profesionale au dreptul de a înainta guvernului propuneri pe care acesta din urmă este obligat să le examineze și să le prezinte Camerei deputaților. Legiuitorul este obligat să ceară avizul camerelor profesionale pentru toate legile și regulamentele care le privesc.

5 Articolul 6 al legii din 1924 nu acordă calitatea de alegător al membrilor camerelor decât persoanelor care au cetățenie luxemburgheză. Pentru a face față cheltuielilor lor, camerele pot, în conformitate cu articolul 3, astfel cum a fost modificat prin legea din 3 iunie 1926, să perceapă o contribuție de la resortisanții lor prin intermediul unei deduceri efectuate de angajatorul lor din plăți sau salarii. Înainte de această modificare a legii, contribuția nu putea fi percepută decât de la alegători.

6 Prin scrisoarea adresată la 17 martie 1987 camerei angajaților din sectorul privat, ASTI a informat-o pe aceasta că, în calitatea sa de angajator și în acord cu cei trei angajați străini ai săi, resortisanți din alte state membre, aceasta decisese să nu verse contribuțiile către camera menționată pe motiv că i se părea illogic să contribuie la un organism în numele salariaților care fuseseră excluși din acesta.

7 Chambre des employés privés a sesizat Tribunal de paix din Luxemburg, care, prin hotărârea din 13 octombrie 1989, a condamnat ASTI la plata contribuțiilor pe care aceasta nu le achitase. ASTI a inițiat recurs împotriva acestei hotărâri în fața Cour de cassation din Luxemburg care, prin hotărârea din 12 iulie 1990, a decis să suspende judecata până când Curtea de Justiție va pronunța o hotărâre preliminară cu privire la următoarea întrebare:

„Articolele 7, 48, 117, 118, 118 a și 189 al doilea paragraf din tratatul CEE și articolele 7 și 8 din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului, sau unele dintre aceste texte, pot fi interpretate în sensul că se opun ca legislația unui stat membru să impună plata unei contribuții unui lucrător străin resortisant al unui stat membru, afiliat în mod obligatoriu la o cameră profesională, refuzându-i în același timp dreptul de a participa la alegerea persoanelor care compun camera, acest drept fiind rezervat numai cetățenilor?”

8 Pentru o prezentare mai detaliată a faptelor din acțiunea principală, a derulării procedurii, precum și a observațiilor scrise prezentate în fața Curții, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosar sunt reluate în cele ce urmează numai în măsura în care sunt necesare pentru raționamentul Curții.

9 În lumina motivării hotărârii de trimitere și a dezbaterilor desfășurate înaintea Curții, întrebarea adresată de instanța națională trebuie înțeleasă ca vizând să afle dacă legislația comunitară împiedică o legislație națională să refuze lucrătorilor străini dreptul de a vota în alegerile pentru membrii unei camere profesionale la care aceștia sunt afiliați în mod obligatoriu, la care ei trebuie să contribuie, care este însărcinată cu apărarea intereselor lucrătorilor afiliați și care exercită o funcție consultativă în domeniul legislativ.

10 Din dosar reiese că persoanele afiliate la Chambre des employés privés sunt lucrători. În consecință, compatibilitatea cu dreptul comunitar a diferenței de tratament între cetățeni și străini menționată anterior trebuie apreciată în raport cu dispozițiile referitoare la libera circulație a lucrătorilor și nu cu articolul 7 din tratat, întrucât acest din urmă articol nu se aplică în mod autonom decât în situații reglementate de legislația comunitară pentru care tratatul nu prevede norme specifice de nediscriminare (a se vedea, în ultimul rând, Hotărârea din 7 martie 1991, Masgio, C-10/90, Rec. p. I-1119).

11 În domeniul liberei circulații a lucrătorilor, principiul fundamental al nediscriminării pe baza cetățeniei este enunțat la articolul 48 alineatul (2) din tratat. Acest principiu este menționat la considerentele (5) și (6) din Regulamentul nr. 1612/68 și în mai multe dispoziții specifice ale acestui regulament, dintre care în special articolele 7 și 8, care sunt menționate în întrebarea adresată de instanța națională.

12 Mai întâi, este necesar să se examineze această ultimă dispoziție, care este cea mai specifică.

13 Potrivit articolului 8 alineatul (1) primul paragraf,

„lucrătorul resortisant al unui stat membru care este salariat pe teritoriul unui alt stat membru beneficiază de tratament egal în ceea ce privește afilierea la organizații sindicale și exercitarea drepturilor sindicale, inclusiv a dreptului de vot; acesta poate fi exclus de la participarea la gestionarea organismelor de drept public și de la exercitarea unei funcții de drept public. Mai mult, acesta beneficiază de dreptul de eligibilitate în cadrul organelor de reprezentare a lucrătorilor din cadrul întreprinderii”.

14 Spre deosebire de Comisie și de ASTI, guvernul luxemburghez contestă aplicabilitatea acestei dispoziții într-un caz cum este cel din acțiunea principală pe motiv că respectiva cameră profesională în cauză constituie o cale de reprezentare instituțională reglementată de lege, pe motiv că afilierea este obligatorie, și că aceasta se distinge astfel de structurile sindicale libere.

15 Este necesar să se arate că sfera de aplicare a articolului 8 alineatul (1), citat anterior, care constituie o expresie specifică a principiului de nediscriminare în domeniul specific al participării lucrătorilor în organizațiile și în activitățile sindicale, nu poate fi limitată în funcție de considerațiile care se referă la forma juridică a organismului în cauză.

16 Dimpotrivă, exercitarea drepturilor sindicale menționate de această dispoziție depășește cadrul organizațiilor sindicale propriu-zise și include, în special, participarea lucrătorilor din organisme care, în ciuda faptului că nu au statutul juridic al organizațiilor sindicale, exercită funcții analoge de apărare și de reprezentare a intereselor lucrătorilor.

17 Rezultă că dreptul de a participa la alegerea unui organism astfel cum este *Chambre professionnelle des employés privés*, a cărei misiune generală este de a salvagarda interesele lucrătorilor afiliați la aceasta și cea mai mare parte a funcțiilor sunt caracteristice celor ale unei organizații sindicale, trebuie considerat ca fiind un drept sindical în sensul dispoziției menționate, fără a fi necesar să se ia poziție cu privire la problema dacă o astfel de cameră profesională trebuie calificată drept organizație sindicală.

18 Cu titlu subsidiar, guvernul luxemburghez susține că o astfel de cameră profesională intră, în orice caz, în sfera de aplicare a excepției prevăzute la articolul 8 alineatul (1), citat anterior, în temeiul statutului său de organism de drept public și a asocierii sale cu exercitarea puterii publice prin intermediul funcției sale consultative.

19 În această privință, este necesar să se arate că, astfel cum reiese deja din Hotărârea din 17 decembrie 1980, *Comisia/Belgia*, punctul 15 (149/79, Rec., p. 3881), excluderea „participării la gestionarea organismelor de drept public și a exercitării unei funcții de drept public” prevăzute la articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1612/68 corespunde excepției prevăzute la articolul 48 alineatul (4) din tratat și permite să se excludă eventual doar lucrătorii din alte state membre de la anumite activități care implică participarea la puterea publică.

20 În consecință, excluderea lucrătorilor din alte state membre de la dreptul de vot în alegerile pentru camerele profesionale nu se poate justifica, în temeiul articolului 8 alineatul (1), prin statutul juridic al camerei în cauză în conformitate cu legislația națională, și nici prin faptul că unele dintre funcțiile sale implică o participare la exercitarea puterii publice.

21 Prin urmare, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1612/68 trebuie interpretat în sensul că acesta împiedică o legislație națională să refuze lucrătorilor străini dreptul de a vota în alegerile pentru membrii unei camere profesionale la care aceștia sunt afiliați în mod obligatoriu, la care aceștia trebuie să contribuie, care este însărcinat cu apărarea intereselor lucrătorilor afiliați și care exercită o funcție consultativă în domeniul legislativ.

Cu privire la cheltuielile de judecată

22 Cheltuielile efectuate de guvernul luxemburghez și de Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea adresată de Cour de cassation din Luxemburg, prin hotărârea din 12 iulie 1990, hotărăște:

Articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1612/68 din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în interiorul Comunității trebuie interpretat în sensul că acesta împiedică o legislație națională să refuze lucrătorilor străini dreptul de a vota în alegerile pentru membrii unei camere profesionale la care aceștia sunt afiliați în mod obligatoriu, la care aceștia trebuie să contribuie, care este însărcinată cu apărarea intereselor lucrătorilor afiliați și care exercită o funcție consultativă în domeniul legislativ.

Mancini	O'Higgins	Rodriguez Iglesias
Slynn	Joliet	Schockweiler
		Grévisse

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 4 iulie 1991.

Grefier
J.-G. Giraud

Președinte în calitate de
G. F. Mancini
președinte de cameră